

Uzasadnienie

Do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

Dąbrowa koło Zaklikowa PLH180019

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651 z późn. zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat, pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, zgodnie z art. 28 ust.10 ustawy zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
 - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm).

Sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu (art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody) oraz zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie,

PROJEKT

udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, ze zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody).

Projekty planów zadań ochronnych zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach (art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko - Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.).

Projekt planu wymaga uzgodnienia z wojewodą (art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, Dz. U. Nr 31, poz. 206) i może być przedmiotem opiniowania przez regionalną radę ochrony przyrody (art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar Natura 2000 Dąbrowa koło Zaklikowa PLH180019 (zwany dalej Obszarem), jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zatwierdzono decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/UE decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny, notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669; Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 33/146 z 08.02.2011). Aktualny status prawny, powierzchnia obszaru oraz jego współrzędne geograficzne określa Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2015/69 z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia ósmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2014)9072).

Obszar ten obejmuje porośnięte lasem wapienne wzgórze (zwane Kamienną Górą) w miejscowości Dąbrowa (gmina Zaklików, powiat stalowowolski), znajdujące się w strefie krawędziowej pomiędzy Wyżyną Lubelską (Wzniesienia Urzędowskie) i Kotliną Sandomierską. Występuje tu dąbrowa świetlista, grąd subkontynentalny i leśne zbiorowiska zastępcze z sosną oraz brzozą. Obszar otoczony jest przez pola uprawne, młodniki sosnowe oraz zabudowania wsi Dąbrowa.

Jako przedmiot ochrony Obszaru jego Standardowy Formularz Danych (SDF) wymienia się: 8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis*, 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*),*9110 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*) i 4068 Dzwonecznik wonny *Adenophora lilifolia*.

Plan zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty – projektowanego Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Dąbrowa koło Zaklikowa PLH180019, został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.). Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej. Prace nad projektem planu zadań ochronnych dla Obszaru rozpoczęły się 3.04.2015 r. w ramach realizacji projektu 309/2014/Wn09/OP-XN-02/D „Opracowywanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 wraz ze wzmocnieniem instytucji sprawującej nadzór nad obszarami Natura 2000 w województwie podkarpackim” współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego PL02 „Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów” realizowanego w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014. Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów

PROJEKT

ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

W ramach prac nad projektem planu zadań ochronnych przeprowadzono inwentaryzację i ocenę stanu zachowania przedmiotów ochrony. Dokonana w trakcie prac terenowych ocena stanu zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 wykazała następujące:

- 1) W przypadku siedliska 8210, na terenie obszaru Natura 2000 jest ono reprezentowane przez zespół zanokcic - murowej i skalnej *Asplenietum rutae-murariae-trichomanis* (= *Asplenietum trichomano-rutae-murariae*), który porasta ostańce skalne, które są punktowo rozmieszczone w obrębie obszaru Natura 2000. Omawiane siedlisko jest stosunkowo łatwe do wyróżnienia i tworzy charakterystyczne zielone „oazy” w szczelinach skalnych. Do głównych zagrożeń należy boczne zacienienie, które powodują rosnące w bliskiej odległości drzewa i krzewy. Na podstawie zestawienia ocen parametrów i wskaźników stan ochrony siedliska przyrodniczego 8210 w obszarze Natura 2000 oceniono jako niewłaściwy (U1).
- 2) Płaty siedliska 9170 reprezentują podtyp: 9170-2 – Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*). Drzewostany tworzy dąb szypułkowy *Quercus robur*. Gatunkami domieszkowymi są: grab *Carpinus betulus*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, klony – zwyczajny *Acer platanoides* i jawor *A. pseudoplatanus*, brzoza brodawkowata *Betula pendula* oraz sztucznie wprowadzona sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* i mieszańce międzygatunkowe modrzewia *Larix*. Lokalnie, w miejscach wilgotnych pojawiają się wiązy: szypułkowy *Ulmus laevis* i górski *U. glabra*. Warstwę krzewów tworzy przeważnie leszczyna zwyczajna *Corylus avellana* oraz podrosty graba. Runo w zależności od żyzności i wilgotności gleby, wieku i zróżnicowania przestrzennego drzewostanu oraz warunków świetlnych wykazuje znaczne zróżnicowanie tak pod względem składu gatunkowego jak i struktury. Z gatunków typowych dla grądów występują tu m.in.: zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus*, kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum*, miódunka ćma *Pulmonaria obscura*, nercznica samcza *Dryopteris filix-mas*, podagrycznik zwyczajny *Aegopodium podagraria*, przytulia Schultesa *Galium schultesii*. W płatach zacienionych w runie wzrasta udział ilościowy gatunków ogólnoleśnych, jak: szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, kosmatka owłosiona *Luzula pilosa* czy konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*. Lokalnie w większych ilościach pojawia się kopytnik *Asarum europaeum* oraz jeżyny *Rubus* sp. Warstwa mszysta grądów jest słabo rozwinięta, a jej zwarcie nie przekracza 5%. Głównym gatunkiem jest tu żurawiec falisty *Atrichum undulatum*. Grądy w obszarze cechuje niewielki udział starodrzewia. Dominują drzewostany juwenilne. Wiele płatów w wyniku silnego udziału graba i klonów w II piętrze drzewostanu cechuje znaczne zacienienie dna lasu, co objawia się skrajnie ubogim runem i jego zwarcie poniżej 10%. Grądy w obszarze należy określić jako zbiorowisko regenerujące. W Obszarze stwierdzono dwa zróżnicowane siedliskowo i wilgotnościowo postacie grądów w randze podzespołów: grąd typowy *Tilio-Carpinetum typicum* – najszerszej rozpowszechniony, któremu odpowiada wyżej przedstawiona charakterystyka oraz grąd miódownikowy *Tilio-Carpinetum melittetosum* – występują tu obok siebie przedstawiciele z różnych zbiorowisk roślinnych od typowo leśnych, po okrajkowe. Pojawiają się tu również gatunki ciepło- i światłolubne jak: dzwonek brzoskwiolistny *Campanula persicifolia*, miódownik melisowaty *Melittis melissophyllum*, lilia złotogłów *Lilium martagon*, konwalia majowa *Convallaria majalis* i pszeniec gajowy *Melampyrum nemorosum*. Upodabnia się tym samym do świetlistych dąbrów, jednak granica między oboma zbiorowiskami leśnymi jest

płynna i w terenie często płaty te tworzą mozaikę bardzo trudną do interpretacji. Grądy w obszarze cechuje brak starodrzewia, niewielki zapas ogólny martwego drewna i niemal zupełny brak drewna martwego wielkowymiarowego (postacie leżącej i stojącej kłody) oraz znaczny udział sony w drzewostanie. Na podstawie zestawienia ocen parametrów i wskaźników stan ochrony siedliska przyrodniczego 9170 w obszarze Natura 2000 oceniono jako niewłaściwy (U1).

- 3) Płaty siedliska *91I0 reprezentowane są w Obszarze przez Podtyp: 91I0-1 Świetlista dąbrowa *Potentillo albae-Quercetum*. Reprezentują ją trzy- i czterowarstwowe zbiorowiska leśne. Drzewostany w zależności od miejsca są dębowe, dębowo-brzozowo-sosnowe lub sosnowo-dębowe. Ich zwarcie wynosi osiąga 60-80%. W domieszce pojawiają się: klon zwyczajny *Acer platanoides* i grab *Carpinus betulus*. Podszyt buduje głównie leszczyna *Corylus avellana* i trzmielina brodawkowata *Euonymus verrucosa*, którym towarzyszą m.in. szakłak pospolity *Rhamnus catharticus*, berberys pospolity *Berberis vulgaris*, głogi *Crataegus* sp., jałowiec zwyczajny *Juniperus communis* oraz obfity podrost drzew, głównie klon jawor *Acer pseudoplatanus* i grab. Zwarcie tej warstwy jest duże, w zależności od miejsca waha się od 50 do 70%. Runo w miejscach nasłonecznionych jest bujne przy czym jego zróżnicowanie zwiększa się wraz ze spadkiem niwelacji terenu. W najbogatszych płatach liczną grupę stanowią gatunki charakterystyczne dla zespołu *Potentillo albae-Quercetum* oraz wyższych jednostek syntaksonomicznych – związku *Potentillo albae-Quercion petraeae* i rzędu *Quercetalia pubescenti-petraeae*. Należą do nich: bukwinica zwyczajna *Betonica officinalis*, dziurawiec skapolistny *Hypericum montanum*, pięciornik biały *Potentilla alba*. Towarzyszą im gatunki charakterystyczne dla klasy Querco-Fagetea i związku *Fagetalia sylvaticae*. Istotnym elementem runa dąbrów są światłolubne gatunki związane z okrajkami klasy *Trifolio-Geranieta sanguinei*, m.in.: koniczyna dwukłosa *Troifolium alpestre*, czyścica storzyszek *Clinopodium vulgare*, gorysz siny *Peucedanum cervaria*, groszek czerniejący *Lathyrus niger*, przytulia pospolita *Galium mollugo*, przytulia właściwa *Galium verum*, pszeniec gajowy *Melampyrum nemorosum*. Z gatunków towarzyszących znaczący udział w runie mają m.in.: kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, konwalia majowa *Convallaria majalis*, kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum*, pszeniec gajowy *Melampyrum nemorum* i przedstawiciele rodzaju dzwonek *Campanula*, zwłaszcza jednostronny *Campanula rapunculoides*, pajęcznica gałęziasta *Anthericum ramosum*. Wiosną obficie występują – pierwiosnka lekarska *Primula veris*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus* i fiołki *Viola* sp. Lokalnie pojawia się borówka czernica *Vaccinium myrtillus*. Interesująca jest grupa gatunków ściśle chronionych: miodownik melisowaty *Melittis melissophyllum*, lilia złotogłów *Lilium martagon*, dzwonecznik wonny *Adenophora liliifolia*, buławik czerwony *Cephalanthera rubra* i wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum*. W wyniku znacznego udziału podrostu drzew i rozwoju krzewów wzrasta zacinienie dna lasu. W efekcie następuje stopniowa utrata powierzchni dąbrów. W runie wciąż licznie występują gatunki światło- i ciepłolubne, jednak na skutek znacznego zacinienia ich udział ilościowy i jakościowy będzie mały. Prześwietlenie w wyniku przerzedzenia podszytu wpłynie na polepszenie warunków świetlnych w dolnych warstwach lasu. Pozwoli to na zachowanie dotychczasowej powierzchni siedliska oraz poprawę jego struktury i funkcji. Pod względem fitosocjologicznym płaty świetlistej dąbrowy *Potentillo albae-Quercetum* występujące w Obszarze reprezentują odmianę mazowiecko-małopolską. Na podstawie zestawienia ocen parametrów i wskaźników stan ochrony

PROJEKT

siedliska przyrodniczego *91I0 w obszarze Natura 2000 oceniono jako niewłaściwy (U1).

- 4) W przypadku 4068 Dzwonecznika wonnego *Adenophora liliifolia* według krajowego monitoringu gatunku stanowisko w Obszarze jest jedynym w województwie podkarpackim. Populacja tego gatunku rosnąca w Dąbrowie koło Zaklikowa PLH180019 szacowana była na powyżej 70 osobników (Rapa i in. 2011) / 77 kęp (Rapa 2012). Stan populacji oraz stan siedliska został oceniony jako niezadawalający (U1). Było to jednocześnie jedno z 5 stanowisk na 18 objętych monitoringiem, na którym stwierdzono ślady chorób lub żerowania szkodników na dzwoneczniku wonnym (Rapa i in. 2011). Pomimo zajmowania znacznej powierzchni w obszarze Natura 2000, populacja jest przedzielona płatami siedliska o warunkach uniemożliwiających kolonizację i wzajemne krzyżowanie się części osobników (Rapa i in. 2011). Główna subpopulacja licząca 66 osobników oddzielona była wówczas od pozostałych subpopulacji (tworzonych przez 1-5 osobniki) płatami zdegenerowanej dąbrowy świetlistej, znacznie zarośniętymi leszczyną pospolitą (Rapa i in. 2011). Ocienienie ze strony drzew i krzewów wynosiło do 80%. Do głównych zagrożeń zaliczono: duże natężenie sukcesji biocenotycznej oraz ekspansję krzewów, głównie leszczyny i trzmieliny brodawkowatej co groziło spadkiem liczebności populacji i zwiększeniem prawdopodobieństwa ekstynkcji gatunku na tym stanowisku (Rapa i in. 2011, Rapa 2012). Przeprowadzone badania na potrzeby PZO w 17 i 31 sierpnia 2015 wykazały 66 osobników, w tym 36 generatywnych, co dowodzi o trwałości populacji w Obszarze. Stanowisko nr II z 57 stwierdzonymi osobnikami jest tożsame ze stanowiskiem głównej subpopulacji liczącej w 2009 r. 66 osobników, o której wspomina Rapa (2011). Nieco mniejsza liczba osobników stwierdzona na tym stanowisku w 2015 r. nie musi oznaczać pogorszenia się stanu populacji. Fluktuacja liczebności jest czynnikiem naturalnym w przypadku każdego gatunku rośliny czy zwierzęcia. Dodatkowo w lecie 2015 r. na terenie kraju zanotowano długotrwałą suszę i wysokie temperatury. Istnieje zatem duże prawdopodobieństwo, że niektóre osobniki mogły uschnąć lub ich wzrost został zahamowany, a przez to nie zostały dostrzeżone. Łączna liczba 66 osobników stwierdzona w Obszarze w 2015 r. jest zbliżona do ok. 70 osobników / 77 kęp stwierdzonych w 2009 (Rapa 2011, 2012). Stan populacji (złożonej z 3 subpopulacji = stanowiska I, II i III) dla całego obszaru oceniono jako niezadawalający (U1), stan siedliska - jako niezadawalający (U1), przez co ogólna ocena stanu ochrony jest niezadawalająca (U1). Utrzymaniu obecnego stanu ochrony lub jego poprawę będzie sprzyjać redukcja podszytu i wykoszenie runa.

Posługując się symbolami kodów zagrożeń (zgodnymi z „Listą referencyjną zagrożeń, presji i działań stanowiącą załącznik 5 do Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000 wersja 2012.1”, opracowaną przez Generalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska, dostępną pod adresem internetowym <http://natura2000.gdos.gov.pl/strona/nowy-element-3>), zdefiniowano zagrożenia dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, zapisując je w kolejności alfabetycznej symbolu, w opisie wskazując ich zakres. Biorąc pod uwagę stanowisko Ministra Środowiska z dnia 13 sierpnia 2015 r. (pismo znak: DP-074-60/30110/15/JJ), zgodnie z którym podstawowym sposobem ochrony siedlisk w obszarach Natura 2000 jest zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych i jedynie niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna może stanowić zagrożenie dla przedmiotów ochrony, w przypadku jeżeli obecnie gospodarka leśna co do zasady prowadzona jest prawidłowo, zagrożenie może być zakwalifikowane wyłącznie jako zagrożenie potencjalne. Biorąc powyższe pod uwagę, dla siedliska 9170 nie

PROJEKT

wyróżniono zagrożeń istniejących, poza pozbywaniem się odpadów z gospodarstw domowych. Wśród potencjalnych wymieniono natomiast kwestie związane z hodowlą i użytkowaniem drzewostanu (w odniesieniu do obecności gatunków niezgodnych z siedliskiem, niewystarczającego udziału martwego drewna i wieku drzewostanu - wymagające podjęcia działań ochronnych) zakwaszenie, pojazdy zmotoryzowane oraz obce gatunki inwazyjne. W przypadku siedliska 9110* i dzwonecznika wonnego wśród istniejących zagrożeń wymieniono występowanie procesu sukcesji wtórnej i międzygatunkowej konkurencji, co objawia się zbyt dużym zwarcie podszytu i koron drzew skutkującym ograniczeniem dostępu światła do dna lasu co negatywnie wpływa na rozwój gatunków światło- i ciepłolubnych oraz nasadzenia obcych ekologicznie i geograficznie drzew. Wśród potencjalnych zagrożeń, podobnie jak w przypadku siedliska 9170 wymieniono kwestie związane z hodowlą oraz użytkowaniem drzewostanu.

Jako cele działań ochronnych wskazano:

- 1) w stosunku do siedliska 8210 jest to zachowanie siedliska i poprawa stanu ochrony poprzez zwiększenie powierzchni zajętej przez siedlisko;
- 2) w stosunku do siedliska 9170 jest zachowanie dotychczasowej powierzchni siedliska i charakterystycznej kombinacji gatunków oraz poprawa struktury i funkcji w zakresie zapasu martwego drewna i wzrostu udziału drzew ekologicznych;
- 3) w stosunku do siedliska*9110 jest to zachowanie dotychczasowej powierzchni siedliska – 2,2 ha (w tym: występowanie gatunków charakterystycznych dla siedliska na poziomie około 70% transektu, gatunków ciepłolubnych na poziomie min 20%, zwarcie podszytu nie przekraczające 30%, poprawa warunków świetlnych, powstrzymanie procesu grądowienia oraz redukcja biomasy runa poprzez wykoszenie;
- 4) w stosunku do dzwonecznika wonnego jest zachowanie możliwie licznej populacji dzwonecznika wonnego (tj. liczebność populacji na poziomie min. 60 osobników, w tym 50% generatywnych) oraz dążenie do osiągnięcia właściwego stanu siedliska gatunku poprzez poprawę warunków świetlnych i eliminację gatunków konkurencyjnych.

Do głównych działań ochrony czynnej zaliczono:

- 1) dla wszystkich przedmiotów zaplanowano działania informacyjne polegające na oznakowaniu granic obszaru 2 tablicami informacyjnymi oraz ich doraźną wymianę i/lub konserwację, przy czym oznakowanie należy przeprowadzić w 2-3 rok obowiązywania planu, a utrzymanie i konserwację przez pozostały okres obowiązywania planu.
- 2) dla wszystkich przedmiotów zaplanowano działania edukacyjne polegające na: ustawieniu tablic informacyjnych o obszarze, wydaniu materiałów edukacyjnych oraz zorganizowaniu wykładów i prelekcji celem popularyzacji wiedzy o obszarze.
- 3) dla siedliska 8210 zaplanowano zachowanie siedliska, poprzez zapobieganie nadmiernemu zacienieniu poprzez wycinkę wszystkich drzew i krzewów rosnących w odległości 2 m od bloku skalnego z usunięciem pozyskanej biomasy (w tym gałęzi) z terenu Obszaru.
- 4) dla siedliska 9170 w celu utrzymania bogactwa runa i zróżnicowania florystycznego grądów zaproponowano preferowanie wykonywania zabiegów trzebieży w I i IV kwartale roku, czyli okresie jesienno-zimowy. Ponadto zaplanowano zwiększenie bioróżnorodności poprzez pozostawianie na powierzchni podczas trzebieży zamierających i dziuplastych drzew oraz unaturalnienie składów odnowieniowych w oparciu o gatunki rodzime i zgodne z siedliskiem.

PROJEKT

- 5) dla siedliska *91I0 zaplanowano poprawienie warunków świetlnych w runie poprzez redukcję podszytu – działanie zmierzające do zmniejszenia ilości podszytu na całej powierzchni do poziomu 50 % obejmujące usuwanie w szczególności graba, lipy, klonu, jawora, leszczyny i trzmieliny. Uzyskana masę należy usunąć z powierzchni siedliska; poprawienie struktury runa poprzez wykaszanie runa – działanie zmierzające do przywrócenia właściwego stanu siedliska, polegające na ograniczaniu nadmiernie rozwiniętej roślinności runa i wywiezieniem uzyskanej masy z Obszaru oraz utrzymanie bogactwa runa i zróżnicowania florystycznego dąbrów poprzez preferowanie wykonania zabiegów trzebieży w I i IV kwartale roku, czyli w okresie jesienno-zimowym
- 6) dla 4068 Dzwonecznik wonny *Adenophora liliifolia* uznano, że działania zaplanowane dla siedliska przyrodniczego *91I0 są wystarczające.

Zaplanowany w ramach planu zadań ochronnych monitoring pozwoli na ocenę skuteczności działań ochronnych oraz stanu zachowania przedmiotów ochrony. Miejsce realizacji działań ochronnych w obszarze Natura 2000 wskazano zgodnie z podziałem ewidencyjnym działek. Planowane w ramach planu zadań ochronnych zadania ochronne, w trybie roboczym zostały przedstawione Zespołowi Lokalnej Współpracy.

W planie zadań ochronnych zarekomendowano wskazanie do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zaklików, polegające na odstąpieniu od lokalizowania zabudowy oraz obiektów infrastruktury technicznej w granicach obszaru Natura 2000.

Zaproponowano weryfikację granic Obszaru poprzez jej dociągnięcie do granic działek ewidencyjnych. Proponuje się również weryfikację SDF w zakresie:

- Oceny stanu ochrony przedmiotu ochrony 91I0. Zmianie ulegnie ocena ogólna (z C na B);
- zmiana powierzchni siedlisk będąca wynikiem wyznaczonych w oparciu o badania terenowe rzeczywistych zasięgów siedlisk przyrodniczych i obliczeniu powierzchni ogólnej dla każdego z nich;
- rozszerzenie listy zagrożeń o: B02, C01.01.01, G01.03, G05.04, I01, I02, K04.01, K04.05, M02.03.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa. Komunikacja z zainteresowanymi stronami w procesie przygotowania projektu PZO dla Obszaru opierała się o stronę internetową RDOŚ w Rzeszowie <http://rzeszow.rdos.gov.pl/>. Zamieszczano tam informacje o projekcie 309/2014/Wn09/OP-XN-02/D, postępie prac nad projektem planu, wykonawcy, terminach i miejscach spotkań oraz obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dn. 09.04.2015 r. o rozpoczęciu opracowywania projektów planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000, m.in. Dąbrowa koło Zaklikowa PLH180019. Obwieszczenie ukazało się również w prasie lokalnej – gazeta wyborcza wydanie sobotanie-dziela 23-24 maja 2015 r. Zostało także wywieszono na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz w Urzędzie Gminy Zaklików. Podstawowe znaczenie dla komunikowania się z grupami interesu, osobami i instytucjami w różny sposób związanymi z Obszarem mają spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy. Zaproszeni do niego zostali przedstawiciele wszystkich jednostek samorządowych, organizacji społecznych związanych z ochroną przyrody, instytucji zajmujących się w skali województw planowaniem przestrzennym, etc., a także podmioty prowadzące działalność w obszarze i jego sąsiedztwie. O terminach, miejscu i organizacji spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy uczestnicy byli powiadamiani przez RDOŚ w Rzeszowie za pośrednictwem poczty

PROJEKT

elektronicznej oraz telefonicznie. Informacje o spotkaniach zamieszczane były także na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie.

I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) odbyło się w dniach 23 kwietnia 2015 w Zaklikowie. Przedstawiono na nim założenia projektu 309/2014/Wn09/OP-XN-02/D, w ramach którego opracowywane są plany zadań ochronnych na obszarze województwa, metodykę przygotowania planu zadań ochronnych. Zidentyfikowano główne grupy interesu, utworzono Zespół Lokalnej Współpracy, określono zasady jego funkcjonowania i dalszej współpracy oraz sposoby komunikowania się. Scharakteryzowano także Obszar w zakresie przebiegu granic, przedmiotów ochrony i głównych zagrożeń, na podstawie SDF i wstępnie przeanalizowanych dotychczasowych informacji.

II spotkanie ZLW odbyło się w dniu 22 września w Zaklikowie. Przedstawiono na nim wyniki prac inwentaryzacyjnych, wstępną koncepcję ochrony obszaru, projekt korekty granic oraz przedyskutowano proponowane zapisy dokumentacji PZO, propozycje zmian i uzupełnień.

III spotkanie ZLW odbyło się w dniu 5 listopada w Zaklikowie. Zaprezentowano na nim roboczą wersję dokumentacji PZO, przedstawiono zakres zmian wprowadzonych po II spotkaniu i dyskutowano nad propozycjami dalszych zmian i uzupełnień. Przedstawiono także tok dalszych prac nad projektem PZO i projektem zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia Planu.

Protokoły z powyższych spotkań były umieszczane na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie.

Obwieszczeniem z dnia 2016 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w opracowywaniu dokumentu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.) i w związku z art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651 z późn. zm.). Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej w dniu r. Było ono również wywieszane na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Zaklików oraz w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie, w dniach od2016 r. do2016 r. Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków. Ich zestawienie wraz z informacjami, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie uwzględnione, zawarto w tabeli nr 1.

Tabela 1. Zestawienie uwag i wniosków zgłoszonych w wyniku 21-dniowych konsultacji społecznych projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia PZO dla obszaru Natura 2000

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
1.				
2.				

PROJEKT

Karta projektu planu zadań ochronnych zamieszczona została również w publicznie dostępnych wykazach, zgodnie z art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w dniu

Projekt zarządzenia na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 ze zm.), uzgodniono również z Wojewodą Podkarpackim w dniur.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1) Cel wprowadzenia zrządzenia.

Celem zarządzenia jest wypełnienie zobowiązań prawa wspólnotowego i polskiego odnośnie zapewnienia właściwego stanu ochrony na obszarach Natura 2000. Zgodnie z art. 3 Dyrektywy siedliskowej, spójna Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 ma umożliwić zachowanie siedlisk naturalnych wymienionych w załączniku I i siedlisk gatunków wymienionych w załączniku II w stanie sprzyjającym ochronie w ich naturalnym zasięgu lub tam gdzie to stosowne - odtworzenie takiego stanu.

Natomiast zgodnie z art. 6 Dyrektywy siedliskowej dla specjalnych obszarów ochrony siedlisk państwa członkowskie ustalą konieczne działania ochronne obejmujące, jeśli zaistnieje taka potrzeba, odpowiednie plany zagospodarowania opracowane specjalnie dla tych obiektów bądź zintegrowane z innymi planami rozwoju oraz odpowiednie działania prawne, administracyjne lub oparte na dobrowolnych umowach, korespondujące z ekologicznymi wymaganiami rodzajów siedlisk naturalnych wymienionych w załączniku I lub gatunków wymienionych w załączniku II żyjących w tych obiektach.

Ponadto zgodnie z art. 11 Dyrektywy Państwa członkowskie podejmą monitorowanie i nadzór stanu ochrony siedlisk naturalnych i gatunków o których mowa w art. 2, natomiast zgodnie z art. 17 mają obowiązek raportowania co 6 lat na temat wprowadzania w życie działań podejmowanych na mocy dyrektywy.

Celem zarządzenia jest zatem przywrócenie właściwego stanu zachowania przedmiotów ochrony występujących w Obszarze. Zostanie to wypełnione poprzez zaplanowanie i realizację działań ujętych w niniejszym zarządzeniu. Zarządzenie pozwoli również na monitorowanie przedmiotów ochrony oraz będzie ważnym przyczynkiem dla raportowania.

2) Konsultacje społeczne.

Projekt wymaga konsultacji społecznych. Ich zakres został opisany powyżej.

3) Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżetu państwa i budżetu jednostek samorządu terytorialnego.

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana m.in. ze środków budżetu państwa w tym w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 Dąbrowa koło Zaklikowa PLH180019. Nie wyklucza się możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych zawartych w niniejszym planie, w tym działań monitoringowych, w okresie 10 lat, wyniesie łącznie około 95 tys. zł.

PROJEKT

4) Wpływ regulacji na rynek pracy.

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie na rynek pracy. Zarządzenie nie przewiduje jakichkolwiek ograniczeń dla rynku pracy. Realizacja zarządzenia może natomiast stworzyć okresowe miejsca pracy.

5) Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną gospodarki.

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie na konkurencyjność wewnętrzną gospodarki.

6) Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów.

Wejście w życie zarządzenia nie wpłynie w jakikolwiek sposób na sytuację i rozwój regionów. Może przyczynić się do zwiększenia wartości przyrodniczej obiektu a przez to do podniesienia i utrzymania jego atrakcyjności turystycznej.

7) Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Zarządzenie jest zgodne z prawem Wspólnoty Europejskiej, co więcej, jest wypełnieniem zobowiązań prawa Unii Europejskiej, o czym wspomiano w pkt. 1.